

**Przemówienie Prezesa Polskiej Rady Ekumenicznej bp. Andrzeja Malickiego
podczas Ekumenicznego Spotkania Noworocznego
Warszawa, 15 stycznia 2026 r.**

Eminencje, Ekscelencje, Czcigodni Księża, Szanowni Państwo!

Serdecznie witam na noworocznym spotkaniu Polskiej Rady Ekumenicznej i bardzo dziękuję za przyjęcie zaproszenia. Spotykamy się u progu nowego roku 2026, by wspólnie – w duchu jedności i nadziei – spojrzeć w przyszłość, ale i podziękować Bogu za miniony czas. Rok, który za nami, przyniósł wiele wyzwań, ale też nowych doświadczeń, które uczą, jak ważna jest współpraca, dialog i wzajemne zaufanie w świecie coraz bardziej niespokojnym.

W minionych miesiącach widzieliśmy, jak globalne konflikty, kryzysy humanitarne, napięcia społeczne i ekologiczne stawiają pytania o przyszłość człowieka, Kościoła i wspólnoty. Jako chrześcijanie jesteśmy wezwani, by nie poprzestawać na słowach modlitwy, ale także przekładać naszą wiarę na konkretne gesty miłości, solidarności i pokoju. Ekumenia jest jednym z takich gestów – to droga, której celem nie jest uniformizacja, lecz wzajemne zrozumienie, szacunek i wspólne świadectwo wobec świata.

Rok 2026 przynosi nowe wyzwania, ale i nowe możliwości. To czas, w którym musimy na nowo odkrywać sens jedności – nie jako celu politycznego, lecz duchowego powołania. W świecie zmęczonym podziałami i sporami mamy obowiązek być świadkami nadziei: w Kościołach, rodzinach, społeczeństwie.

Kilkakrotnie, przy różnych okazjach byłem pytany o stan polskiego ekumenizmu? Odpowiedź na to pytanie nie jest łatwa. Są miejsca, gdzie współpraca między Kościołami układa się harmonijnie, ale są też miejsca, gdzie ekumenia jest w stanie opłakanym lub jej w ogóle nie ma. Dlaczego tak się dzieje? Próbując udzielić odpowiedzi muszę stwierdzić, że jednym z zasadniczych czynników jest nasze zaangażowanie lub jego brak. Ekumenizm to my, stanowiący nasze Kościoły, i to od nas zależy, jak czytamy i realizujemy słowa naszego Pana: „...aby wszyscy byli jedno” (J 17,21). Realizując nakaz Jezusa Chrystusa, nie wolno zapominać o szacunku dla przekonań tych, z którymi być może nie do końca się zgadzamy, z którymi się różnimy. Szacunek jest więc, w moim rozumieniu, wykładnią duchowej dojrzałości.

Szanowni zebrani!

Koniec starego i początek Nowego Roku sprzyja podsumowaniom. Nie sposób, ale też myślę nie ma takiej potrzeby, by w tym krótkim przemówieniu wymieniać wszystkie zagadnienia związane z naszą obecnością i szeroko rozumianą działalnością. Wspomnę tylko o niektórych.

W tym roku świętujemy 80. rocznicę ukonstytuowania się Chrześcijańskiej Rady Ekumenicznej, która od 1958 r. nosi nazwę Polska Rada Ekumeniczna. Pierwotnie w skład Rady wchodziło dwanaście Kościołów. Niektóre z nich zmieniły nazwę, podzieliły się, lub wycofały ze struktur Rady. Przy okazji jubileuszu ważne jest, by zastanowić się nad teraźniejszością i przyszłością. Należy postawić pytanie: po co nam dzisiaj Polska Rada Ekumeniczna? Jaką ma pełnić rolę wśród Kościołów członkowskich? Czy powinniśmy rozwijać projekty i programy, czy skupić się jedynie na wypełnianiu zadań statutowych? Odpowiedzi na te pytania powinniśmy próbować znaleźć także podczas ostatniego roku kadencji obecnego Prezydium. Zgromadzenie Ogólne, mające charakter sprawozdawczo-wyborczy, odbędzie się w listopadzie br. Przy tej okazji, mam nadzieję, zajmiemy

się nowelizacją Statutu, który w opinii większości wymaga rewizji. W tym celu powołana została komisja, która przygotowuje projekt zmian.

5 Listopada ub. r. w Rzymie podpisana została znowelizowana europejska **Karta Ekumeniczna**. Od czasu podpisania poprzedniej w 2001 r. zmieniły się Europa, Kościoły i ekumenizm. Ze względu na te zmiany potrzebna była aktualizacja Karty. Odzwierciedla ona naszą nieustanną nadzieję i pracę na rzecz pogłębiania jedności w różnorodności. We wstępie tego dokumentu czytamy: „Zaktualizowana Karta ma nową strukturę, która wychodzi od naszej wiary, naszego słuchania słowa Bożego i naszego wspólnego świadectwa, następnie rozpoznaje przestrzenie spotkań, a na końcu obszary wspólnej odpowiedzialności i zaangażowania w Europie. Niektóre z tych obszarów wymagały dodania nowych rozdziałów, mianowicie dotyczących pokoju i pojednania, migracji oraz nowych technologii. Uznając kluczową rolę, jaką młodzież zawsze odgrywała w Kościołach i w ekumenizmie, poświęciliśmy osobny rozdział młodym ludziom oraz ich zaangażowaniu. Ponadto, zaktualizowana Karta zawiera więcej zobowiązań, często bardziej szczegółowych. Odzwierciedlają one rozwój relacji ekumenicznych, ale także ich dywersyfikację. Wśród zobowiązań znajdują się określone zalecenia, zachęcające Kościoły i podmioty ekumeniczne do podjęcia konkretnych kroków i do korzystania z Karty zarówno w całości, jak i w częściach, w zależności od kontekstu, sytuacji i potrzeb”. Karta ma na celu promowanie ekumenicznej kultury dialogu i współpracy na wszystkich poziomach życia kościelnego oraz zapewnia uzgodnione kryteria tej kultury. Z wdzięcznością zatem przyjmujemy ten odnowiony dokument, mając nadzieję, że stanie się on impulsem do dalszych owocnych działań na drodze ku jedności chrześcijan.

Miniony rok to także jubileusz 25. rocznicy podpisania deklaracji Kościołów w Polsce **„Sakrament chrztu znakiem jedności”**. Z tej okazji odbyło się 23 stycznia Centralne Nabożeństwo Ekumeniczne Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan w kościele ewangelicko-augsburskim św. Trójcy w Warszawie, na którym Słowem Bożym służył metropolita warszawski abp Adrian Galbas. Pragnę wyrazić wdzięczność wszystkim duchownym i świeckim, dla których ten doniosły akt nie jest jedynie historycznym dokumentem, ale stał się praktyką naszych Kościołów już ponad ćwierć wieku.

Od 24 września do 11 października 2025 r. odbywała się 9. Ekumeniczna Pielgrzymka dla Sprawiedliwości Klimatycznej z Drezna do Wałbrzycha. Od 2015 r. pielgrzymi klimatyczni niemal co roku wyruszają w trasę, aby podnosić świadomość na temat sprawiedliwości klimatycznej, ochrony klimatu i zrównoważonego rozwoju. Nadrzędnym postulatem Ekumenicznej Pielgrzymki dla Sprawiedliwości Klimatycznej jest wdrożenie porozumienia paryskiego ws. klimatu z 2015 r. Szczególnym tematem tego wydarzenia jest kwestia wystarczalności. Chodzi o namysł nad tym, ile tak naprawdę jest nam potrzebne do życia. Chcemy zadać sobie pytanie: jaki jest właściwy poziom naszego zużycia energii i zasobów, aby wszyscy mieli możliwość dobrego życia?

O tym, jak budować trwały pokój, debatowano podczas dziesiątek wykładów, dyskusji, warsztatów i innych spotkań w ramach XII Zjazdu Gnieźnieńskiego. W wydarzeniu brali udział przedstawiciele Kościołów członkowskich Polskiej Rady Ekumenicznej, na czele z prezesem.

Zjazd Gnieźnieński odbył się od 11 do 14 września ub. r. pod hasłem **„Odważa pokój. Chrześcijaństwo razem dla przyszłości Europy”**. Został zorganizowany przez Fundację św. Wojciecha-Adalberta, we współpracy z licznymi organizacjami, w tym z Polską Radą Ekumeniczną.

Pierwszego dnia Zjazdu w rzymskokatolickiej katedrze gnieźnieńskiej odbyła się ekumeniczna modlitwa o pokój. Liturgii przewodniczył prymas Polski abp Wojciech Polak.

Na zakończenie obrad ogłoszono Postanie XII Zjazdu Gnieźnieńskiego na rzecz trwałego pokoju. „Wierzmy, że budowanie pokoju zaczyna się od drobnych gestów, na które stać każdą i każdego z nas. Jesteśmy wezwani, by odkryć na nowo siłę pokoju, który nie narzuca się zastraszeniem ani nie chroni za murami nieufności, lecz rodzi się z odwagi dialogu, wyboru zaufania oraz rozbrojenia wewnętrznego i zewnętrznego” – czytamy w tekście Postania.

Drodzy państwo!

W roku ubiegłym minęło 60 lat od ogłoszenia Memorandum Wschodniego Kościoła Ewangelickiego w Niemczech oraz listu rzymskokatolickich biskupów polskich do biskupów niemieckich – niezwykle ważnych dokumentów powojennego pojednania polsko-niemieckiego. Z tej okazji w Warszawie odbyły się obchody jubileuszowe: konferencja, koncert, modlitwa i nabożeństwo.

Memorandum Wschodnie zostało ogłoszone przez Kościół Ewangelicki w Niemczech 1 października 1965 r. pt. **„Położenie wypędzonych i stosunek narodu niemieckiego do wschodnich sąsiadów. Ewangelickie memorandum”**. Wywołało w RFN żywą dyskusję i przyczyniło się do stopniowej zmiany relacji polsko-niemieckich i pojednania. Dokument ten poprzedził orędzie polskich biskupów rzymskokatolickich do biskupów niemieckich podpisane 18 listopada 1965 r. w końcowej fazie obrad II Soboru Watykańskiego.

W związku z 60. rocznicą ogłoszenia tych ważnych tekstów pojednania 4 października odbyła się w budynku Senatu RP w Warszawie konferencja **„60 lat później: Pojednanie w czasach niepokoju”**. Wzięli w niej udział przedstawiciele Kościołów, polityki, nauki i mediów z Niemiec i Polski. Obecni byli m.in. przedstawiciele Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej. Wydarzenia jubileuszowe zorganizował Kościół Ewangelicko-Augsburski w Polsce, a jednym z partnerów była Polska Rada Ekumeniczna, która od kilkadziesiąt lat aktywnie uczestniczy w procesie pojednania polsko-niemieckiego, a od 1995 r. prowadzi projekt „Pojednanie w Europie – zadanie Kościołów na Ukrainie, Białorusi, w Polsce i w Niemczech”.

Ważnym wydarzeniem była debata **„Europa – Kościół – Ekumenia w dobie rozchwiania”** oraz nabożeństwo ekumeniczne związane z prezydencją Polski w Unii Europejskiej. W obu wydarzeniach wzięli udział przedstawiciele Konferencji Kościołów Europejskich, Komisji Konferencji Biskupów Unii Europejskiej oraz polskich Kościołów.

Zarówno debata, jak i nabożeństwo miały miejsce 6 kwietnia ub. r. w kościele ewangelicko-augsburskim św. Trójcy w Warszawie, a ich organizatorami były: Polska Rada Ekumeniczna, Konferencja Kościołów Europejskich, Komisja Konferencji Biskupów Unii Europejskiej i Parafia Ewangelicko-Augsburska Świętej Trójcy w Warszawie.

Polska Rada Ekumeniczna była współorganizatorem z Wydziałem Nauk Społecznych ChAT Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Metodycznej połączonej z XI Ekumenicznym Forum Katechetycznym na temat **„Być obywatelem w społeczeństwie demokratycznym: nauka religii wobec wyzwań edukacji obywatelskiej”**. Forum odbyło się 13 listopada ub. r. Zostało przygotowane przez Wydział Nauk Społecznych ChAT. Zgromadziło przedstawicieli nauki, a także katechetów i duszpasterzy.

Pożegnania

W minionym roku pożegnaliśmy czworo wybitnych ekumenistów.

W wieku 84 lat zmarła **Danuta Baszkowska**, przewodnicząca Stowarzyszenia Pokoju i Pojednania „Effatha”, rzymskokatolicka ekumenistka, zaangażowana w praktyczne działania na rzecz

jedności chrześcijan, a także w inicjatywy charytatywne. W 2021 r. wraz z mężem otrzymała nagrodę Polskiej Rady Ekumenicznej za szczególne zasługi dla ruchu ekumenicznego. Zmarła 31 stycznia ub. r. po ciężkiej chorobie.

W wieku 99 lat odszedł do Domu Ojca **bp Zdzisław Tranda**, duchowny ewangelicko-reformowany i ekumenista. Był biskupem Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Polsce (1978–2002), prezesem Polskiej Rady Ekumenicznej (1990–1993) i przewodniczącym Komitetu Krajowego Towarzystwa Biblijnego w Polsce (1997–2005). W 2021 r. został laureatem nagrody Polskiej Rady Ekumenicznej za zaangażowanie na rzecz jedności chrześcijan.

W wieku 84 lat zmarł **Karol Karski**, profesor teologii ewangelickiej i ekumenista. Był pracownikiem Polskiej Rady Ekumenicznej, redaktorem „Studiów i Dokumentów Ekumenicznych”, pracownikiem naukowym Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej, autorem wielu prac z zakresu wiedzy o ekumenizmie i teologii. W 2023 r. został laureatem nagrody Polskiej Rady Ekumenicznej za zaangażowanie na rzecz jedności chrześcijan.

W wieku 92 lat zmarł **Jan Turnau**, rzymskokatolicki dziennikarz i publicysta, niezwykle zaangażowany w ruch ekumeniczny. Przybliżył wiedzę o ekumenizmie i różnych wyznaniach chrześcijańskich na łamach czasopism, w których pracował, zainicjował cykliczne nabożeństwa ekumeniczne i Ekumeniczny Przekład Przyjaciół Nowego Testamentu. Jak sam kiedyś mówił, mając dużo wolnego czasu zaprosił do tego dzieła abp. prof. Jeremiasza z Kościoła Prawosławnego, pastora Mieczysława Kwietnia z Kościoła Zielonoświątkowego, a także ks. prof. Michała Czajkowskiego z Kościoła Rzymskokatolickiego. Podjęli prywatną inicjatywę tłumaczenia Nowego Testamentu – dlatego została ona nazwana przekładem przyjaciół. Wierzę, że wielu z nas posługuje się tym tłumaczeniem do dzisiaj. Jan Turnau opowiadał o początkach tej inicjatywy tak: „Wszystko zawdzięczamy Duchowi Świętemu i... wojsku. Gdy gen. Jaruzelski wprowadził stan wojenny, zamknięto czasopisma, w tym »Więź«, w której pracowałem. Trzeba było się czymś zająć. W rozmowie z pastorem Mieczysławem Kwietniem wpadliśmy na pomysł, aby przetłumaczyć Ewangelię Marka”. I później to już poszło – cały Nowy Testament.

Drodzy Goście!

Dziękuję wszystkim, którzy w minionym roku budowali mosty – między Kościołami, między wspólnotami lokalnymi, między ludźmi różnych tradycji. Dzięki Waszemu zaangażowaniu dialog ekumeniczny w Polsce nie jest jedynie teorią, ale żywą rzeczywistością, realizowaną w codziennych relacjach, działaniach charytatywnych i modlitwie.

Niech to spotkanie noworoczne będzie znakiem, że jesteśmy gotowi iść dalej razem – w duchu Ewangelii, z otwartym sercem, z przekonaniem, że to, co nas łączy, jest mocniejsze niż to, co nas dzieli.

Zakończę słowami modlitwy, które niech staną się naszym wspólnym życzeniem na ten rok:
„Niech Bóg pokoju uczyni nas narzędziami pojednania,
Niech Duch Święty prowadzi nas ku jedności,
A Chrystus – źródło naszego życia – niech błogostawi każdemu z nas i całej rodzinie ludzkiej”.

Szczęśliwego, błogostawionego Roku Pańskiego 2026!

bp Andrzej Malicki
Prezes Polskiej Rady Ekumenicznej